

Anonymisoitu versio

Käännös

C-583/23 - 1

Asia C-583/23 [Delda]¹

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

22.9.2023

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin:

Cour de cassation - Chambre criminelle (ylin tuomioistuin, rikosasioiden jaosto, Ranska)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

19.9.2023

Valittaja:

AK

Vastapuoli:

Ministère public (syyttäviviranomainen, Ranska)

[--]

[--]

19.9.2023

[--]

[--]

COUR DE CASSATIONIN (YLIN TUOMIOISTUIN, RANSKA)
RIKOSASIOIDEN JAOSTON PÄÄTÖS

19.9.2023

¹ Tämän asian nimi on kuvitteellinen nimi. Se ei vastaa oikeudenkäynnin minkään asianosaisen todellista nimeä.

AK on esittänyt valituksen cour d’appel de Paris’n (Pariisin ylioikeus, Ranska) tutkintajaoston [– –] 20.4.2022 antamasta tuomiosta (jäljempänä valituksenalainen tuomio), jossa ratkaistiin hänen vaatimuksensa, joka koski oikeudenkäyntiasiakirjojen toteamista pätemättömiksi, Espanjan viranomaisten antaman eurooppalaisen tutkintamääräyksen täytäntöönpanon yhteydessä.

[– –]

Cour de cassationin rikosasioiden jaosto [– –] on antanut seuraavan päätöksen.

Tosiseikat ja menettely

- 1 Valituksenalaisesta tuomiosta ja asiakirja-aineistosta ilmenee seuraavaa.
- 2 Espanjan oikeusviranomaiset antoivat 1.3.2021 Ranskan viranomaisille eurooppalaisen tutkintamääräyksen, jonka mukaan AK:lle, joka suoritti Ranskassa vankeusrangaistusta, oli annettava tiedoksi Madridin Juzgado Central de Instrucciónin (Madridin tutkinnasta vastaava keskustuomioistuim, Espanja) 30.9.2009 antama päätös syytteen nostamisesta, jotta hän voisi asianajajansa läsnä ollessa ”esittää kaiken näytön ja kaikki lausumansa kyseisten tosiseikojen osalta”.
- 3 Tutkintatuomari antoi 19.7.2021 päivätyn pöytäkirjan mukaan asianomaiselle tiedoksi hänen asianajajansa läsnä ollessa kyseisen syytteen nostamista koskevan päätöksen, antoi hänelle ja hänen asianajajalleen jäljennöksen tästä espanjakielisestä päätöksestä ja otti vastaan hänen lausumansa.
- 4 AK nosti 20.7.2021 kumoamiskanteen tämän kuulemisen osalta tutkintajaostossa.

Valitusperusteen tutkiminen

Valitusperusteen ensimmäinen osa

Valitusperusteen sanamuoto

- 5 Valitusperusteessa arvostellaan valituksenalaista tuomiota siltä osin kuin siinä katsotaan, ettei pöytäkirjaa, joka on laadittu 19.7.2021 kansainvälisen keskinäinen oikeusavun antamiseksi rikosasioissa suoritettun oikeudellisen kuulemisen yhteydessä, ole todettava pätemättömäksi, vaikka:

”1) eurooppalaisella tutkintamääräyksellä ei voida pyytää sellaisen syytteen nostamista koskevan päätöksen tiedoksi antamista, joka sisältää määräyksen tutkintavankeudesta ja vakuuden asettamisesta 24 tunnin kuluessa tämän päätöksen tiedoksiannosta lukien sillä uhalla, että sama määrä syytetyn omaisuutta takavarikoidaan, siltä osin kuin tämä päätös ei koske sellaisen tutkinnan suorittamista, jossa pyritään hankkimaan todisteita rikoksesta; tällaista tiedoksiantoa ei voida pyytää siinäkään tapauksessa, että tutkintamääräyksen

antaneen jäsenvaltion viranomaiset pyytävät myös, että asianomainen henkilö voi esittää huomautuksia tiedoksi annetussa päätöksessä mainituista tosiseikoista; tutkintajaosto on toisin katsoessaan rikkonut direktiivin 2014/41/EU 1 artiklaa ja rikosprosessilain (code de procédure pénale) 694-16 §:ää.”

Cour de cassationin vastaus

- 6 Valituksenalaisessa tuomiossa todetaan pätemättömyysperusteen, jonka mukaan Espanjan viranomaisten pyyntö ei kuulu rikosprosessilain 694-16 §:ssä määritellyn eurooppalaisen tutkintamääräyksen soveltamisalaan, hylkäämisen yhteydessä muun muassa, etteivät Espanjan viranomaiset ole pyytäneet ainoastaan, että syytteen nostamista koskeva päätös annetaan tiedoksi AK:lle, vaan myös, että hän voi ”esittää kaiken näytön ja kaikki lausumansa kyseisten tosiseikojen osalta”.
- 7 Valituksenalaisessa tuomiossa täsmennetään yhtäältä otsikon ”Eurooppalaisen tutkintamääräyksen antamisen perusteet” alla, että pyydetyt toimet ovat osa ”tekoihin liittyvien kaikkien sellaisten olosuhteiden selvittämistä, jotka voivat vaikuttaa henkilöiden, joihin kohdistetaan rikosoikeudellinen menettely, asemaan ja syyllisyyteen”, ja toisaalta, että vaikka tätä määräystä koskevassa lomakkeessa ei ollut rastitettu kohtaa ”kuuleminen epäiltynä tai syytteessä olevana henkilönä”, Espanjan viranomaiset pysyivät selvästi ranskalaista tutkintatuomaria ottamaan vastaan AK:n lausumat tekojen osalta, joista häntä epäiltiin, ja laatimaan niistä pöytäkirjan.
- 8 Valituksenalaisessa tuomiossa päätellään tästä, että kun Espanjan viranomaiset pysyivät asianomaista esittämään kantansa näiden seikkojen osalta asianajajansa läsnä ollessa ja hänen puolustautumisoikeuksiaan kunnioittaen, nämä viranomaiset siten pysyivät tutkinnan suorittamista todisteiden hankkimiseksi rikoksesta.
- 9 Rikosasioita koskevasta eurooppalaisesta tutkintamääräyksestä 3.4.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/41/EU 1 artiklan mukaan oikeudellinen päätös on sellainen päätös, jonka jäsenvaltion oikeusviranomainen on antanut tai vahvistanut (jäljempänä määräyksen antanut valtio) ja jonka tarkoituksena on, että toisessa jäsenvaltiossa (jäljempänä täytäntöönpanovaltio), suoritetaan yksi tai useampi yksittäinen tutkintatoimenpide tarkoituksin hankkia todisteita tämän direktiivin mukaisesti.
- 10 Direktiivin 3 artiklassa säädetään, että eurooppalaista tutkintamääräystä sovelletaan kaikkiin tutkintatoimenpiteisiin, lukuun ottamatta yhteisen tutkintaryhmän perustamista ja todisteiden hankkimista tuollaisessa ryhmässä.
- 11 Edellä mainittu direktiivi on saatettu osaksi kansallista oikeutta rikosprosessilain 694-15 §:llä ja sitä seuraavilla pykälillä; rikosprosessilain 694-16 §:ssä määritellään eurooppalainen tutkintamääräys oikeudelliseksi päätökseksi, jonka jäsenvaltio, jota kutsutaan määräyksen antaneeksi valtioksi, on antanut jäsenvaltioiden yhteisellä lomakkeella pyytääkseen toista jäsenvaltiota, jota kutsutaan täytäntöönpanojäsenvaltioksi, suorittamaan tietyssä määräajassa

alueellaan tutkinnan, jonka tarkoituksena on hankkia todisteita rikoksesta, tai toimittamaan jo hallussaan olevia todisteita.

- 12 Valittaja toteaa, että riidanalaisen eurooppalaisen tutkintamääräyksen sanamuodon mukaan Espanjan viranomaiset pyysivät antamaan AK:lle tiedoksi syytteen nostamista koskevan päätöksen, jossa asianomainen määrätään tutkintavankeuteen ja asettamaan 30 000 euron suuruinen vakuus 24 tunnin kuluessa tämän päätöksen tiedoksiannosta lukien sillä uhalla, että sama määrä hänen omaisuuttaan takavarikoidaan; nämä viranomaiset totesivat lisäksi, että tämän tiedoksiannon johdosta AK saattoi asianajajansa läsnä ollessa ”esittää kaiken näytön ja kaikki lausumansa syytteen nostamista koskevassa päätöksessä mainittujen tosiseikojen osalta”.
- 13 Valittaja väittää, ettei eurooppalaisen tutkintamääräyksen antamisen tarkoituksena voi olla ”ilmoittaminen esitetyistä syytteistä ja asian saattamisesta tuomioistuimen ratkaistavaksi”, koska tällainen ilmoittaminen kuuluu muiden yhteistyövälineiden ja erityisesti rikosprosessilain 696-44 §:n alaan.
- 14 Cour de cassationin julkisasiamies katsoo sitä vastoin, että eurooppalaista tutkintamääräystä, joka käsiteltävässä asiassa sisältää tutkintatoimenpiteitä, jotka liittyvät erottamattomasti syytteen nostamista AK:ta vastaan koskevan päätöksen tiedoksiantoon ja siihen, että tuomari ottaa AK:n lausumat vastaan hänen asianajajansa läsnä ollessa puolustautumisoikeuksien kunnioittamiseksi, on pidettävä sellaisen tutkinnan suorittamisena, jossa pyritään hankkimaan todisteita rikoksesta.
- 15 Euroopan unionin tuomioistuin ei ole tähän mennessä koskaan lausunut eurooppalaisen tutkintamääräyksen aineellisesta soveltamisalasta eikä varsinkaan siitä, kuuluko syytekirjelmän, joka sisältää vangitsemista ja vakuuden asettamista koskevan määräyksen, tiedoksianto sen soveltamisalaan vai ei.
- 16 Ei ole mahdollista katsoa, että unionin oikeuden oikea tulkinta on niin ilmeinen, ettei se jätä sijaa perustellulle epäilykselle. On näin ollen tarpeen esittää seuraava ennakkoratkaisukysymys.

NÄILLÄ PERUSTEILLA, Cour de cassation

ESITTÄÄ Euroopan unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

Onko direktiivin 2014/41 1 ja 3 artiklaa tulkittava siten, että niiden mukaan jäsenvaltion oikeusviranomainen voi antaa tai vahvistaa eurooppalaisen tutkintamääräyksen, joka koskee yhtäältä syytteen nostamista koskevan päätöksen – joka sisältää lisäksi vangitsemista ja vakuuden asettamista koskevan määräyksen – tiedoksi antamista henkilölle, johon kohdistetaan rikosoikeudellinen menettely, ja toisaalta hänen kuulemistaan, jotta hän voi asianajajansa läsnä ollessa esittää kaikki tarpeelliset huomautukset tässä päätöksessä mainituista seikoista?

[--]

TYÖASIAKIRJA